

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

493 פ"ק פ"ק ויקרא תש"ס נ"א א"א י"א
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: הנשמה המגולגלת בקרבן

הגדול מקריב נשמותיהן של ישראל למעלה כו', אמנם זה בא מהקרבן למטה כנודע למשכילים. ע"כ.

ולכן אין מקריבים דגים משום שבדגים מתגלגלים רק נשמות של צדיקים שלא צריכים תיקון גדול, רק דבר קטן ביותר ולכן דגים לא צריכים שחיטה.

ובדרך זו כתב בעל שבט מוסר בספרו 'מגלה צפונות' (ח"א פרשת נח) לבאר מדוע רק מזמנו של נח הותר לאכול בשר, כי אנשי דור המבול שחטאו, היו הראשונים שנשמותיהם התחילו להתגלגל בתוך בהמות ועופות בשביל תיקונם. לכן מיד אחרי שה' יתברך העיד על צדקות נח, שנאמר "כִּי אֶתְךָ רָאִיתִי צָדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה" (נח ז', א') הוא ציוה על נח להביא לתיבה שבע בהמות ועופות מכל מין ומין של בעלי החיים הטהורים, בשביל שיהיה ריבוי בעלי חיים שבהם יתגלגלו דור המבול ויבואו על תיקונם בשחיטתם ואכילתם על ידו ועל ידי בניו. ולכן הותר לנח אכילת בשר מה שלא הותר לאדם הראשון, לפי שרק באותו זמן החל תיקון הנשמות בתוך בעלי החיים.

והנה עתה אחר שנחרב בית המקדש "שולחנו של אדם מכפר עליו" (סוף מסכת חגיגה), נמצא כי פעולת הקרבנות של בית המקדש נעשית עתה על ידי אכילתו של האדם, ולכן הקב"ה מזמן לאדם בדרך נס כל מיני מאכלים שמגולגלות בהן כל מיני נשמות הזקוקות לתיקון בחטאים שהוא עצמו נכשל בהם, ועל ידי שעושה תשובה בשעת אכילתו, זוכה לכפר הן לעצמו והן לנשמות המגולגלות במאכלים שהוא אוכל.

לכן כתב הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק ז"ע ב'צעטיל קטן' וז"ל: קודם נטילת ידיים לאכילה, יאמר תפלת השב של רבינו יונה. ע"כ.

כי מעלה גדולה לעשות תשובה קודם אכילתו לתקן הן את עצמו והן את הנשמות המגולגלות במאכלים שאוכל השייכים אל החטאים שנכשל בהם.

פרשת השבוע עוסקת בענייני הקרבנות. והנה דבר מענין מגלה לנו בספר "ערבי נחל" (בסוף הפרשה), בענין הנשמות המגולגלות בבהמות הבאות לקרבן.

ומבאר בזה את דברי הגמרא בתחילת מסכת חולין הדורשת על הפסוק: "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" – "מן הבהמה להביא בני אדם שדומין לבהמה, מכאן אמרו מקבלין קרבנות ממושעי ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא משום דהוה ליה מומר לכל התורה כולה".

ולכאורה מדוע מכנים בלשון גנאי את המושע עד שמדמים אותו לבהמה?

אלא מגלה לנו האריז"ל, כי אותה בהמה שמביאים לקרבן טמון בה גלגול של איש חוטא שחטא חטא כזה ממש שהקרבן בא עליו ולא עשה תשובה ונתגלגל בעונו בבהמה, ומזמין ה' בהמה זו להקריב קרבן על אותו חטא ממש, וע"י מה שזה המביא קרבן חוזר בתשובה על עונו, נתעלו חלקי נשמתו של החוטא ההוא המתגלגל וחוזרין אל מקומן.

וזהו: "מן הבהמה - להביא בני אדם שדומין לבהמה", ר"ל שתזכה עוד ע"י הקרבן להביא ולהחזיר אותן בני אדם שנתגלגלו בבהמה זו.

וכן כתב בספר חסד לאברהם (מעין ה - נהר כד) וז"ל: דע כי נפש הרשע אין הקדוש ברוך הוא מגלגלו בגלגול יותר מג' פעמים, שנאמר (איוב ל"ג, כ"ט) "הֲיֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֶל פְּעָמַי שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר". רוצה לומר, פעמיים ושלוש בצורת גבר, אבל בפעם רביעית בבהמה טהורה, והאדם שהולך להביא קרבן הקדוש ברוך הוא על דרך נס מזמין לפניו בהמה שנפש אדם מתגלגל בה, נמצא בזה שהקרבן מועיל לב' דברים: למביא הקרבן, ולנפש שנתגלגלה בבהמה זו, שע"י שחיטת הבהמה מקבלת עונש ומתכפר, ובעליית עשן הקרבן הנפש עולה למעלה וחוזרת לשלימותה, וסוד זה נרמז בפסוק "אדם ובהמה תושיע ה'".

וכן כתב השל"ה הקדוש (פרשת פנחס חלק תורה אור) וז"ל: גם בסוד הגלגול היו כמה נפשות בקרבנות, בסוד 'אדם כי יקריב מכם'. ועל זה בא הרמז את קרבני לחמי לאשי, ואשי כמו אנשי, והכוונה שקרבני לאנשי, והסוד הם המגולגלים בקרבן ובזה מזדכך נפשם. וכן מפרשים נוסח התפילה "והשב העבודה לדביר ביתך ואישי ישראל", כדאיתא בטור, דיש במדרש דמיכאל שר

הגמרא בפסחים (נט:): אומרת: "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים".

והנה בספר אוצר י"ד החיים (אות ר"כ) הביא בשם ספר עיר מקלט, שהוא הדין בברית מילה, שהאב זוכה לכפרה ע"י המסובים האוכלים בסעודת הברית.

ולכאורה צריך ביאור, הרי כבר נמחלו עוונותיו של אבי הבן בשעת הברית עצמה. וכפי שגילה לנו הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב ז"ע בספה"ק בני יששכר (מאמרי חדש תשרי - מאמר ד אות ז) וז"ל: שמעתי שיש מדרש חז"ל עפ"י הדברים שאמרו בזהר על שאליהו אמר קנא קנאתי וכו' כי עזבו בריתך וכו' (מלכים א' י"ט, י'), אמר לו הקב"ה: על שאמר עזבו בריתך, יצטרך הוא להיות אצל כל ברית מילה ויבוא להעיד שישראל שומרים הברית. והנה שמעתי שיש באיזה מדרש שאמר אליהו, רבש"ע כיון שמידתי שאני מקנא ולא אוכל לסבול חטא ועוון, פן יהיה אבי הבן המכניס לברית בעל עבירה ולא אוכל לסבול. והשיב לו הקב"ה, הנה אכפר לו עוונותיו, ואמר עוד, פן יהיו הבעל ברית והמוהל בעלי עבירות. והשיב השי"ת, אכפר להם גם כן, ואמר עוד, פן יהיו העומדים שם בעלי עבירות, והשיב השי"ת, שייכפר לכל העומדים בברית, כך שמעתי שיש באיזה מדרש ולא ראיתיו, אבל ראיתי בספר אחד כתב ג"כ ששמע בשם המדרש שכל העומדים אצל כסא של אליהו מתכפרין עוונותיו.

ובספרו אגרא דפרקא (אות קמ"ו) הביא זאת בשם קדוש ישראל הרב הקדוש רבי שלמה מקרלין ז"ע שאמר כן בשם המדרש, יעו"ש.

כמו כן כתב הגאון רבי יוסף מולכו ע"ה בספרו שולחן גבוה (סימן רס"ד סק"ב) שלדעתו אין צריך לדקדק אחר סנדק צדיק, וזאת משום "ועל זה שמעתי שיש במדרש, שאם יש איזה רשע באותה מילה, אומר אליהו להקב"ה איני הולך לשם משום פלוני הרשע שיש שם, והקב"ה מוחל כל עוונותיו כדי שילך אליהו לשם, אם כן אין אנו צריכין לדבר הזה של א"ז לבקש איש תם וישר להיות סנדק או מוהל, דכל העומדים שם הם מכפר עוון, וכן המנהג שלא לדקדק אחר זה. מה גם גדולה חזקה דכל ישראל בחזקת כשרים". ע"כ.

אם כי מצאתי בספר תוכחת חיים לרבינו חיים פאלאג'י (סוף חלק ג בדרוש לברית מילה דף רע"ט) שכתב: ומזקנים אתבונן, דהשם דקרו ליה להנימול יועיל לכפר יותר לכל הנקראין בשמו, דעומדים שם בעת ההיא, ויש שורש לזה ממה שכתב בספר חסידים (סימן רמ"ד) וז"ל: השם גורם לטובה או לרעה, יש אדם דכל הנקראין בשמו יצליחו, וזהו "ויקרא בהם שמי ושם אבותי" וכן "יעמוד זרעכם ושמכם", וכתב "קראתי בשמך לי אתה", ויש שכל אלה להם להפך וכו'. לכן יתפלל אדם דכל הנקראים בשמו יהיו בהם מידות טובות ולא אחת ממידות הרעות וכו'. זת"ד. ואנכי תקנתי נוסח תפילה על זה בקונטרס ימצא חיים (סימן כ"ב) לך נא ראה. ואם כן שם הנימול דהקריב עצמו קרבן לה' ונקי מחטא, יועיל לכל הנקראין בשמו להיות נקיים בחטא כמו הנימול שעשה ריח ניחוח לה'.

וכן כתב רבי יצחק בקובזה זצ"ל בספר לחם לפי הטף (מערכת ק' אות א'), שכל אותן בני אדם שהיו בשעת המילה

ששמותן כשם שנקרא בו הילד הנימול מתכפרים עונותיהם, כגון אם הילד נקרא שמו אברהם כל אותן ששמן אברהם שהיו עומדים שם מתכפרים עונותיהם, ושכן ראה בילדותו בספר מתוקים מדבש כת"י להגאון רבי יוסף אלגז בעל ספר פי המדבר וזר זהב.

ומעתה, אי אמרינן שאבי הבן נמחלו עוונותיו בשעת ברית, מה הצורך בכפרת עונות שוב בשעת הסעודה?

אלא, בירושלמי (ביכורים פ"ג ה"ג) מצינו כי חתן זוכה שנמחלין כל עוונותיו ביום חופתו.

ומצינו לזה שני טעמים, האשל אברהם (בוטשאטש אר"ח סי' תקעג סק"א) ביאר, שנאמר "בחסד ואמת יכופר עון", וכיון שהבעל עוסק בחסד לבנות את העולם, ונוטל על עצמו עול של פרנסת אשתו ובניו, עוונותיו נמחלים.

הכתב סופר (פר' וישלח ד"ה מחלת), ביאר שאשה קרויה חומה, והיא מצילה את הבעל מהחטא ומסייעת לו, ולכן אם הוא מטיב את דרכיו, הרי הוא מוכיח שמה שחטא מקודם היה רק מכיון שהיה חסר לו אשה שתסייע בידו, ולפיכך מוחלים לו.

בספר ראש גולת אריאל (ח"א עמ' שכא) מובא שפעם אחת היה האמרי אמת בשבע ברכות בוורשא, ושאלו רבי אליעזר דוד האדמו"ר מראדושיץ כיצד נאמר במשנה (נגעים פ"ג מ"ב) שחתן שנראה בו נגע, אין בודקים את הנגע בשבעת ימי המשתה, והרי בגמרא (ערכין טז:) מובא שנגעים באים על עוונות, ולחתן מוחלים על כל העוונות. [נראה שסבר שבמהלך כל שבעת ימי המשתה נמחלים העוונות, ולא רק בעת החופה, ואי אפשר לומר שחטא לאחר החופה באמצע ימי המשתה]. והשיבו האמרי אמת שכפרה זו אינה יותר מיום כיפור, ואף יום כיפור אינו מכפר על עבירות שבין אדם לחבירו, ופשוט שנמחלים רק עבירות שבין אדם למקום.

לפי דבריו יש לומר אף לענין ברית מילה, שאבי הבן זוכה לכפרת עוונות רק על חלק של בין אדם למקום דומיא דחתן, אולם על בין אדם לחבירו עדיין לא מתכפר לו, ועל ידי הסעודה שמזכה את אחרים במאכל ובמשתה זוכה שמתכפר לו גם על חלק של בין אדם לחבירו.

לפי זה יש לפרש מהו שמצינו בתיקוני הזוהר (דף טז:) 'פורים כיפורים', שמעלתו של יום פורים יותר גדול מיום הכיפורים, ולפי דרכינו יש לומר, כי יום כיפור מכפר רק על חלק של בין אדם למקום, אולם יום פורים על ידי משתה ושמחה, שעושה עם חבריו וידידיו מרבה בזה באהבה ואחוה, וכן על ידי מצו מלשוח מנות, הרי שבזה זוכה לכפרת עוונות אף על חלק של בין אדם לחבירו, ולא רק על חלק של בין אדם למקום.

ומובא מהחתי"ס (דרשה לשבת שובה, תורת משה דברים עמ' ע"ח) שבזמן שביהמ"ק היה קיים לא שמענו שהוצרכו לבקש מחילה זה מזה בערב יוה"כ"פ, והטעם משום שטבע הקרבנות עצמם הוא לקרב את הלבבות ולהשלים ביניהם.

ויש לומר אף כאן, הן בסעודת פורים ובמשלוח מנות והן בסעודת ברית מילה, אין צורך לבקשת מחילה, אלא בכוחם של סעודות אלו לקרב הלבבות ולהביא לידי אהבה ואחוה.